

мировоззрение, современный Узбекистан, молодое поколение, воспитание

изложил свои результаты исследования по вопросу особенности философии Древнего Востока. Автор показывает, что современное молодое поколение в поисках ответа на вопрос «на что же должен ориентироваться человек, чтобы сохранить свое нравственное начало» нередко обращается к философии.

KIRISH

Shuni ta'kidlash kerakki, Qadimgi Sharq falsafasi Qadimgi Xitoy falsafasi bilan keng namoyon bo'ladi.

Qizig'i shundaki, Qadimgi Sharq falsafasining ontologik kategoriyalarining aksariyati Qadimgi Yunoniston faylasuflarining ontologik kategoriyalari bilan deyarli bir xil.

Shunday qilib, Qadimgi Xitoy faylasufi - Lao Tsz'i (miloddan avvalgi IV-III asrlar) pozitsiyasiga ko'ra, mavjudlikning asosi efir yoki havoga o'xshash Qi moddasidir. Shu bilan birga, Yin va Yangning qarama-qarshi energiyalari (zulmat va yorug'lik, sovuq va issiqlik, yumshoq va qattiq, ayollik va erkaklik energiyalari) uning harakatlarining manbai bo'lib xizmat qiladi.

Shu bilan birga, shubhasiz, Qadimgi Sharq faylasuflarining qarashlarida borliq talqini ko'pincha Qadimgi Yunoniston mutafakkirlarining qarashlarida sezilarli farqlarga ega bo'lgan. Masalan, Lao Tszining pozitsiyasiga ko'ra, real dunyoda mavjud bo'lgan hamma narsa yo'qlik shakllaridan tug'iladi, bu Tao harakatlari - tabiiy qonun tufayli mumkin bo'ladi.

ASOSIY QISM

Harakatsizlik tamoyili Qadimgi Xitoy va umuman Qadimgi Sharq madaniyatida mavjud bo'lgan eng muhim tamoyildir. Bu inson atrofida mavjud bo'lgan dunyoni qayta shakllantirishga ko'proq yo'naltirilgan qadimgi yunon madaniyati bilan jiddiy tafovutni ochib beradi.

Faoliyatsizlik tamoyili aralashmaslik bilan birga Xitoy, Hindiston va boshqa Sharq mamlakatlarida qishloq xo'jaligi madaniyatiga munosabat kontekstida juda muhim rol o'ynadi va faoliyatni tartibga soluvchi rol o'ynadi.

Ushbu tamoyilga rioya qilish o'simliklarni sabr-toqat bilan etishtirish uchun iqlim sharoitlarini, fasllarning o'zgarishi ritmini hisobga olishni o'z ichiga oladi. Bu tamoyilni sharqona masal bilan tasvirlash mumkin, u donning asta-sekin unib chiqayotganidan noroziligini ko'rsatadigan odamni masxara qiladi va bu jarayonni tezlashtirish vositasi sifatida u o'simliklarni tepadan tortib olib boshladi, bu esa keyinchalik paydo bo'lishiga olib keldi. ular erdan tortib olinadi.

Ijtimoiy muhit kontekstida aralashmaslik printsiplari ("wu-wei") atrof-muhit sharoitlariga moslashishga, ularning maqsadli o'zgarishiga bo'lgan istaklarni istisno qilishga qaratilganligini

bildiradi. Istaklar bo'lmasa, odamga tinchlik holati kafolatlanadi. Dono hukmdorlar harakat qilmaslik tamoyiliga ko'ra harakat qiladilar, ular jimlik orqali o'rgatadilar va barcha muhim narsalarni to'liq ko'rishadi.

Konfutsiy (miloddan avvalgi 551 - 479 yillar) - qadimgi Xitoyning mashhur faylasuflaridan biri, falsafadagi pozitsiyasining asosiy tamoyillari sifatida fazilat va konservatizmni tanlagan.

Konfutsiyning asosiy g'oyasi shundan iboratki, ideal ijtimoiy (davlat) tuzumida allaqachon ideal qonunlar (ular ham axloqiy tamoyillar) mavjud bo'lib, ular o'z navbatida o'tmishda shakllantirilgan va zamonaviy avlodning vazifasi faqat haqiqiy hayotda ushbu fikrlar va ideallarga rioya qilish, ularning buzilishining oldini olish bilan birga.

Siyosiy tizimni oilaviy hayot namunasi sifatida qurish kerak, bunda kichiklar kattalar - otanonalar va monarxlarni tinglashlari va ularga bo'ysunishlari kerak, lekin o'z navbatida, oqsoqollar kichiklarni kuzatishi va ularga g'amxo'rlik qilishi kerak.

Taqdim etilgan qoidani amalga oshirishning eng yuqori nazoratchisi Ilohiy Jannat bo'lib, uning irodasi bilan monarx (imperator) hukmronligi amalga oshiriladi. Uning xizmatkorlari, olijanob va ma'rifatli aqlari imperatorga yordam berish uchun keladi. Ularga juda yuqori talablar qo'yiladi.

Shunday qilib, davlat xizmatini amalga oshiruvchi shaxs qo'llanma va kitoblarga murojaat qilmasdan bir necha kun davomida tarixiy voqea yoki erkin mavzuda insho tuzishdan iborat bo'lgan ixtisoslashtirilgan testdan o'tishi kerak. 60 so'zdan iborat bo'lib, uning dizayni oyat shaklida bo'lishi kerak.

Kundalik hayot jarayonining silliq oqimi ruhiy xotirjamlik holatini saqlab turishi uchun Konfutsiyning fikriga ko'ra, zarur marosimlarni va barcha tashqi shakl va qoidalarni sinchkovlik bilan bajarish kerak. O'lchov kategoriyasi - har bir narsani moderatsiya qilish, xuddi Aristotel kabi, Konfutsiy tomonidan yaratilgan ta'limotdagi asosiy kategoriyadir.

Insonning tabiiy mohiyati madaniy naqshlarni yengib o'tgan vaziyatda vahshiylik paydo bo'ladi. Madaniyat ichkaridagi yovvoyi tabiatni yengsa, ulamolar shakllanadi. Odob qoidalari rioya qilmasdan hayrat va ehtirom kuchli beadablikka aylanadi.

Odobning tegishli shakllari va bilimlarisiz ehtiyotkorlikni ifodalash qo'rqoqlik toifasiga aylanadi. Odob qoidalari amalga oshirilmasa, jasorat isyonga, to'g'rilik qo'pollikka aylanadi. Adolat hukmron bo'lgan mamlakatda arziyas kambag'al bo'lib qolish uyatga aylanadi.

XULOSA

Hech narsa adolatli bo'lmagan mamlakatda, aksincha, olijanob va boy bo'lib qolish uyatga aylanadi. Konfutsiyning asosiy qoidasi: "Boshqalar senga qilishlarini istamaganingni ularga ham qilma" qoidasi.

"Urushayotgan qirolliklar" - Chjanguo davrida (miloddan avvalgi V-III asrlar) davlat va xalqni boshqarish qoidalarini o'z ichiga olgan huquqshunoslarning yangi to'laqonli ta'limoti shakllandi. Legalizmning eng ko'zga ko'ringan namoyandasi Shan Yang (miloddan avvalgi 390 - 338 yillar) edi.

U hukmdor uchun hokimiyatning mutlaq shaklini saqlab qolish tarafdori edi, shu bilan birga u aniq ishlab chiqilgan va muhokama qilinmaydigan qonunlar tufayli o'z mamlakati aholisining barcha hayotiy jarayonlarini kuzatib boradi.

Shang Yang tomonidan ishlab chiqilgan kontseptsiyada barcha fazilatlar jazolardan kelib chiqadi, bunga asoslanib, eng yaxshisi, oz miqdordagi mukofotlar bilan ko'p miqdorda jazoga ega bo'lishdir. Kichik huquqbuzarliklar uchun jazo qo'zg'atmaslik va katta jinoyatlar sodir bo'lishining oldini olish uchun juda qattiq bo'lishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Gadoeva L. E. QUALITY OF LIFESTYLE SOCIO-PHILOSOPHICAL CATEGORY //Oriental Journal of Social Sciences. – 2022. – T. 2. – №. 03. – C. 62-66.
2. Shakhnoza R., Amanovna H. A. PSYCHOLOGICAL FACTORS OF STRENGTHENING INTERPERSONAL RELATIONS IN FAMILIES //Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2023. – T. 11. – №. 4. – C. 1439-1447.
3. Mukhlisa, Akhmedova, and Huseynova Abira Amanovna. "SOCIAL PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF WORKING WITH DISORDERED YOUTH." Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities 11.4 (2023): 1448-1452.
4. Choriyeva , M. A. . (2023). EXISTENTIALISM: BRIEFLY ABOUT THE MOST IMPORTANT THINGS. Journal of Social Research in Uzbekistan, 3(06), 18–23. <https://doi.org/10.37547/supsci-jsru-03-06-04>
5. Choriyeva M. A. THE VALUE OF THE PHILOSOPHICAL IDEAS OF FIRDAVSI IN THE EDUCATION OF YOUTH //Oriental Journal of History, Politics and Law. – 2023. – T. 3. – №. 06. – C. 136-141.
6. Aliyevna C. M. EXISTENTIALISM AND ITS FUNCTION //Journal of Social Sciences and Humanities Research Fundamentals. – 2023. – T. 3. – №. 12. – C. 09-11.

7. Huseynova A. ОКАЗАНИЕ ПОМОЩИ ДЕТЯМ-СЫРОТАМ–ОДИН ИЗ ВАЖНЕЙШИХ НАПРАВЛЕНИЙ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2022. – Т. 19. – №. 19.

8. Хусейнова А. А. INSON KAPITALINI O'RGANISHNING IJTIMOIU-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2022.8.08.042>
Хусейнова Абира Амановна Вухоро давлат университети Psixologiya kafedراسи professorи
<https://orcid.org/0000-0002-1194-4977> //Образование и инновационные исследования
международный научно-методический журнал. – 2022. – №. 8. – С. 294-299.

9. Gadoeva L. E., Rakhmatullaeva K. STAGES OF FORMATION OF HEALTHY LIFESTYLE AND ETHNO-MEDICAL CULTURE IN UZBEKISTAN: ANALYSIS OF EXPERIENCES //Builders Of The Future. – 2022. – Т. 2. – №. 03. – С. 1-6.

10. Гадоева Л. Э. История развития понятия «здоровый образ жизни» в Узбекистане //Наука, техника и образование. – 2020. – №. 11 (75). – С. 46-49.

11. Gadoeva L. ETHNOSOCIAL ASPECTS OF A HEALTHY LIFESTYLE //Theoretical & Applied Science. – 2019. – №. 9. – С. 446-449.

12. Gadoeva L. E. Questions of humanism in the works of academician I. Muminov //International journal of humanitarian and natural sciences. – 2018. – №. 5-2.

13. Gadoyeva, L. E. (2018). Voprosy gumanizma v rabotakh akademika I. Muminova. *Mezhdunarodnyy zhurnal gumanitarnykh i yestestvennykh nauk*, (5-2).

14. Гадоева Л. Э. ТАЪЛИМ ВА ТИББИЁТ СОҲАСИДА ЭРИШИЛГАН ЮТУҚЛАРНИНГ ФАЛСАФИЙ МОҲИЯТИ //УЧЕНЬИЙ ХХІ ВЕКА. – С. 82.

15. Choriyeva M. A. THEORY OF KNOWLEDGE AND RATIONALISM IN THE PHILOSOPHY OF FIRDAVSI //European International Journal of Pedagogics. – 2023. – Т. 3. – №. 06. – С. 104-108.

16. Choriyeva M. A. THEORY OF KNOWLEDGE AND RATIONALISM IN THE PHILOSOPHY OF FIRDAVSI //European International Journal of Pedagogics. – 2023. – Т. 3. – №. 06. – С. 104-108.

17. Choriyeva M. A. THE THEORETICAL ORIGIN OF FIRDAUSI'S PHILOSOPHICAL WORLD VIEWS.(ANALYSIS OF PART 1) //Journal of Social Research in Uzbekistan. – 2022. – Т. 2. – №. 04. – С. 34-39.

18. Choriyeva M. A. The theoretical origin of firdausi's philosophical world views.(analysis of part 3) //Builders Of The Future. – 2022. – Т. 2. – №. 03. – С. 7-12.